

N:o 55.

Af herr J. Ericsson i Norrby m. fl., om inrättande af afdelningskontor utaf riksbanken i landsorten.

Till de tryckta konjunkturer och de kritiska penningeförhållanden, som för närvarande äro rådande, bidrager väl i väsentlig mån det ogynnsamma förhållandet, att räntorna å de svenska rörelsekapitalen äro allt för höga. Längre har också häröfver försports berättigade klagomål, och spörsmål hafva under senare åren framställts om hvari man kan hafva att söka orsakerna till dessa, för lånbehöfvande så hårda vilkor i jemförelse med dem, hvilka vanligen den utländske långgifvaren lemna. Hvilka orsakerna härtill än må vara, säkert är väl emellertid att bote-medlen häremot äro svåra att finna, enär här så väl som på andra verksamhetsområden allt väl ytterst beror på tillgång och efterfrågan och der lagstiftningen, äfven om den i åtskilliga fall kan träda emellan, har att iakttaga den största varsamhet. För att undersöka grunden till och föreslå botemedlen för de ekonomiska svårigheterna, hafva under senare åren komitéer af Kongl. Maj:t blifvit utsedda. Till hvilka resultat än dessa komitéers förslag må kunna leda, anse vi likväl att det verksamaste medlet för sänkandet af den oskäligt höga räntan å rörelsekapital vara, att utvidga riksbankens verksamhet genom inrättandet af afdelningskontor i de provinser inom landet, hvilka icke ännu erhållit sådana.

Från de särskilda länen hafva också under senare åren till Riksdagen ingifvits motioner i sådant syftemål, och bland dem, hvilka derom motionerat, hafva äfven varit representanter från Östergötland.

Efter att först hafva inhemtat bankofullmäktiges utlåtande, afstyrkte bankoutsrottet och afslog 1886 års riksdag dessa framställningar. De

skäl, som för afstyrkandet framhållas, voro: »att den sväfvande frågan om ordnandet af bankväsendet inom landet bör först få sin lösning; att en sådan lösning, icke torde länge vänta på sig, enär Kongl. Maj:ts förslag i ämnet då var att emotse». Som man vet, föll emellertid i kamrarne detta Kongl. Maj:ts förslag om ny banklag och ledde således ej till något resultat. Någon genomgående förändring i landets bankväsen torde väl ej under den närmaste framtiden vara att emotse. Kongl. Maj:t har ju också under senare tiden förlängt enskilda bankers oktroyer för en tid af fem år, hvadan således de skäl, som under 1886 års riksdag föranledde bankoutskottets afstyrkande, icke för närvarande förefinnas.

Uti de reservationer, som blifvit bifogade omförmälda utskotts- betänkande, hafva flera herrar utskottsledamöter med skärpa framhållit, »att de många motioner om inrättandet af nya afdelningskontor för riksbanken icke bort så hastigt och knapphändigt affärdas, som skett, att de för Riksdagen då tillgängliga propositioner om förändrad banklagstiftning icke gäfvade anledning att, åtminstone under de närmaste åren, låta riksbankens utveckling afstanna med hänsyn till andra bankreformer, hvilka hägra som en möjlighet, mer eller mindre sannolik, framemot århundradets slut». Vidare följer som svar på frågan, om inom särskilda landsdelar finnas behof af och önsknigar om nya riksbankskontor, att många motioner om inrättandet af sådana i skilda landsdelar till riksdagen inkommit, att erfarenheten visar, »att der ett riksbankskontor öppnats, har vanligen räntan på platsen, äfven i förut der befintliga banker, hastigt nedgått med någon, stundom några procent, hvilken ändring naturligtvis ses med oblida ögon af dem, som hafva fördel af hög ränta, men är desto kärkomnare, desto behöfligare för det tyvärr mycket större antal, som finner sig nödgadt att låna för att att uppehålla och söka upphjelpa en svag ställning eller vinna förkofran i yrke och näring».

Den utredning, som derefter lemnas, visar att ställningen är sådan, att de förevarande behofven i väsentlig mån skulle kunna tillgodoses. Riksbankens tillgångar hade under de sista femton åren ökat från något öfver 27 till nära 48 millioner kronor.

Vi tro denna reservanternas uppfattning vara alldeles riktig. Riksbankens tillgångar, som under de senare åren så ansenligt ökat, skulle ännu i betydligare grad tillväxa, derest hela bankovinsten för framtiden bibehölles åt banken och icke, såsom oftast skett, en del deraf anvisades för andra statsändamål, ett förhållande, som äfven återfinnes i Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof till inne-

varande riksdag, der 1,250,000 kronor af 1886 års bankovinst blifvit anvisade till 1888 års statsutgifter.

Genom att med till buds stående medel öka riksbankens tillgångar, skulle omsider de skilda landsdelarne kunna förses med afdelningskontor för att förmedla lånerörelsen och nedbringa den oskäligt höga räntan, enär riksbanken ej i så hög grad behöfver taga hänsyn till den egna vinsten.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och med stöd af anförda utlåtanden, få vi vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte besluta en utsträckning af riksbankens verksamhet medelst afdelningskontors förläggande i landsorterna i mån af behof och tillgångar, och att Östergötland så snart som möjligt måtte erhålla ett sådant, förlagdt i staden Linköping.

Om remiss till bankoutskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 12 maj 1887.

Gustaf Anderson.

J. Ericsson.

Oscar Larsson.

C. J. Jakobson.

P. G. Petersson.

Axel Edv. Petersson.

Chr. Aug. Ekeborgh.

Aug. Henricson.
